

TRĂIASCĂ 23 AUGUST, MAREA SĂRBĂTOARE NAȚIONALĂ A POPORULUI NOSTRU, ZIUA ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST!

PROLETARI DIN TOATE ȚARILE, UNIȚI-VĂ!

GAZETA LITERARĂ

Anul V, nr. 34 (232) - joi 21 august 1958

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

23 AUGUST și revoluția culturală

Pentru a se înțelege mai bine ce înseamnă revoluția culturală în țara noastră, este necesar să înfățișăm, fie și în grabă, acum, la a patruzeci și cinci ani de la 23 August, câteva aspecte din viața noastră.

În vechea Românie existau eminenti oameni de știință, existau scriitori talentați și muzicieni de seamă, arta plastică număra valori importante, pe scenele teatrelor puteau fi văzuți actori talentați. Existau, de asemenea, școli primare și secundare și existau, în București, Iași și Cluj și în alte universități, în librării se puteau găsi cărți românești și, mai ales, ultimele noutăți ale editurilor francezești. După aparențe, se putea crede că s-au făcut progrese și că țara a început să se ridice la nivelul unor țări europene cele mai avansate. Realitatea însă — pe care noi însine am trăit-o — arăta cu totul altfel. România era una din țările europene cu numărul cel mai mare de neștutori de carte. Cele mai bune cărți de proză atingeau un tiraj de 3.000 exemplare iar versurile nu se tipăreau decât în tiraje de la 500 la 1.000 exemplare. Cele mai valoroase piese de teatru se jucau de 15 pînă la 20 de ori. Din burmurile culturii se înfruptau numai bogatii. Pentru ei funcționau școlile. Pentru ei se tipăreau cărți. Pentru ei se juca teatru și aveau loc concerte. Pentru ei se trudeau artiștii plastici. Poporul muncitor de la orașe și sate era ținut departe de bunurile culturale, cum era ținut departe și de burmurile materiale.

Starea sanitară a satelor, și chiar a multor orașe de provincie, era deplorabilă: spitale puține, medici puțini. La sate nu se pomenea de spitale iar medicii erau adevărate rarități. Ajunseserăm să fim cunoscuți din trista faimă de a avea o ridicată mortalitate infantilă, asemănătoare doar îndepărtărilor coloniilor africane și asiatiche.

Între anii 1920—1940 burgeoisii și burghezii aveau în București cartiere de vile. Dar, în același timp, mahalalele adăposteau în cocioabe dărăpănate sute de mii de oameni ale căror vieți erau secerate de boile sociale. Muncitorii și țărânii români îi era impus un regim de viață și de exploatare colonială. Făgăduiele politicianilor burgeois-mosieri, în legi mai drepte și într-o viață mai bună, curgeau cu nerăutate înaintea deselor alegeri parlamentare, dar din promisiunile lor nu se alegea pînă la sfârșit nimic. Școlile rămăneau tot dărăpănate, spitalele continuau să ofere aspecte cutremurătoare, iar viața culturală era restrinsă la preocuparea îngustă, egoistă și meschină a unui număr restrins de bogătași. Inteligenții somau. Ei erau numiți „cercetori în haine negre”. Oamenii de artă și cultură erau disprețuiți și nevoiți să trăiască și să creeze în condiții morale și materiale greu de închipuit.

Dacă cineva cercetațea cu atenție istoria literaturii noastre observă că cei mai mulți dintre scriitorii noștri de seamă s-au stins de mizerie între 30 și 50 de ani. Nici creatorii din alte sectoare ale artei nu au avut o soartă mai bună.

Așa arăta țara noastră înainte de eliberare. Sînt incredincinat însă că tabloul schitat aici este incomplet.

Orice intelectual, orice artist cîștind din țara noastră, care a trăit vechile vremuri, ar putea să întregască această schiță de tablou cu experiența sa personală.

De la 23 August 1944 și pînă astăzi au trecut 14 ani. Este clar că acest interval de timp înseamnă un răgaz destul de scurt nu numai în raport cu istoria, dar chiar în raport cu viața unui om. Și totuși, cite nu s-au înfăptuit în această scurtă vreme! Partidul marxist-leninist al clasei noastre muncitoare, ieșit din lungă și neagră ilegalitate, și comitetul său central, au început să dea — și în acest orositor sector — o bătaie uriașă. Totul a fost luat aproape de la început. Muncitorimea și țărânimea au fost chemate la o viață nouă iar la viața nouă nu se putea ajunge cu neștitori de carte. Analiticismul, această plagă rușinoasă, a devenit astăzi doar o tristă amintire. În acești 14 ani toți acei care la vîrsta copiării n-au putut învăța carte au urmat cursuri și școli și astăzi nu mai există în țara noastră neștitori de carte. Sub îndrumarea neostenită a partidului s-a dus o luptă vastă, plină de abnegație, și niciodată nu vom osteni să aducem laude mîrilor și mîrilor de

Acad. Zaharia Stancu

(Continuare în pag. 6)

Succesele poeziei actuale

Intervi cu acad.

MIHAI BENIUC

Prim-Secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

— Care ar fi, după dumneavoastră, principala problemă pe care trebuie să o rezolve astăzi poezia noastră contemporană?

— Principala problemă rămîne pentru poezia noastră cuprinderea cit mai largă a aspectelor pe care le evidențiază realitatea și totodată combaterea necușătoare a raporturilor fenomenice de dezorientare în raport cu drumul realismului socialist, cu acea metodă de creație de hotărîtoare importanță în activitatea celor mai buni poeți ai noștri din ultimii zece ani.

Deși nu se poate vorbi de manifestări cu caracter revizionist, sau despre atitudini dușmănoase la poezii noștri, totuși, unele tendințe apolitice și abordarea frecventă a temelor fără semnificație pentru masele cîtoritor, ca și folosirea unor forme poetice învechite, caracteristice decadentismului depășit

cu mult în țara noastră, încă înainte de primul război mondial, precum și unele influențe din poezia burgheză occidentală, pot crea un teren prielnic unor tendințe nesănătoase. Locmai de aceea este necesară o îndrumare pentru cunoașterea realităților noi și mai cu seamă cerința ca poezii să aibă o atitudine clară, fără echivoc, în realizările lor. Combaterea ideologiei burgheze, a infiltrărilor ideologice burgheze în frontul nostru literar, rămîne o datorie permanentă, de onoare, a scriitorilor noștri.

— În ce măsură credeți că și-au însușit poezii noștri metoda fundamentală de creație, metoda realismului socialist?

— Prin faptul că baza ideologică și realitatea de la care pornesc poezii noștri — construcția socialistă — este aceeași pentru toți, fără îndoială, există un numitor comun, în ciuda marilor diferențe personale, la poezii noștri. Acest numitor comun îl constituie în realitate modul de apropiere al poetului de temele artistice. Mod care

(Continuare în pag. 6)

AVÎNTUL DRAMATURGIEI NOASTRE CONTEMPORANE

— Este de la sine înțeles, tovarășe Baranga, că prima întrebare se referă la dramaturgia noastră contemporană.

— Dramaturgia noastră contemporană, sub îndrumarea partidului, creată după metoda realismului socialist, și-a trecut examenul de maturitate. S-au scris în ultimii paisprezece ani lucrări de teatru valabile, care au cucerit, cele

de vorbă cu AUREL BARANGA

mai multe dintre ele, adeziunea unui public nou și entuziasmat. Aș putea da numărate exemple, dar ele sînt cunoscute. Ceea ce vreau să subliniez aici e că succesele lor izvorăsc dintr-o tematică înedită și curcioroasă, din conflicte în care oamenii noștri se recunosc, din caractere noi, în poezia lipsurilor lor, au trășărituri adînci, interesante și — de ce n-am spune-o — unele tulburătoare.

— Nimeni nu negă astăzi acest fapt. Am urea totuși să ne vorbim și despre lipsurile acestor lucrări.

— Vreau să spun de la bun început — această idee am mai dezvoltat-o și

(Continuare în pag. 6)

Prietenia romino-sovietică

Într-o pagină de mare frumusețe, din strălucita sa operă, Mihail Sadoveanu evocă un ospăț al vitejilor zaporojeni și al ostașilor lui Nicolar Potcoavă, închinat zăbucimăriei amintirii a lui Ioan Vodă. Ei se strînseseră într-o lăută în fraternitatea pasiunii pentru libertate. În dramaticul și eroicul efort al poporului român pentru ași dura o casă a sa, am avut necontenit alături un război puternic și viteaz al poporului rus. Momentul solemn al proclamației independenței noastre ne-a găsit alături. Patru veacuri de grea istorie stau măturte prieteniei noastre, patru veacuri în care lumina nădejdi ne-a venit de la răsărit.

Ar fi necesar cu mult mai mult spațiu pentru a reaminti nenumăratele legături dintre cultura noastră în formație și cultura popoarelor prietene din răsărit. Dar e cu neputință să nu amintesc influența binefăcătoare a marilor literaturii realiste ruse care a avut un rol important în formarea romanului nostru realist, orientat către problemele fundamentale ale societății.

În epoca în care procesul de descoperire al artei burgheze începuse, lumina a privit cu umire apariția unor titani ai literaturii, mari între cei mari, conștiințe treze nu numai ale poporului rus care le însușise forța, ci ale întregii umanități. Scriitorii autentici din întreaga lume s-au orientat, prin puterea exemplului realiștilor ruși, spre sursele eterne ale marilor arte: cunoașterea profundă și complexă a vieții populare, cîntecul cu aspirațiile înaintate ale maselor, crearea unei arte de idei centrată pe problemele majore ale omului real. Într-o vreme în care scriitorii burghezi se închisuseră în meshina cochilie a eu-lui lor, marii realiști ruși se auziau în oceanul vieții, căutau furtuna și înfruntau. Ei învățau de la popor, scriau pentru popor, de aceea în opera lor răsuna patetica, uriașă forță a poporului. Se cunosc măturile lui Caragiale, ale lui Mihail Sadoveanu, Brebanu și ale altor artiști scriitori români pentru care cunoașterea marilor realiștilor ruși a avut o importanță hotărîtoare. Nu e încă îndeajuns de cercetată — deși rînd șau este de pe acum evident — influența gândirii progresiste ruse asupra gândirii politice, filozofice și estetice de la noi. Se știe

Cuvînt de recunoștință

Cei paisprezece ani care au trecut de la marea zi a eliberării patriei noastre de sub robia fascistă au fost pentru cultura românească ani de nemăcinosă și splendidă înflorire. Scriitorii generațiilor mai vechi au avut în acest răstimp fericirea să vadă cum talentul, pricepera și munca lor sînt pretuite și răsplătite la adevărată valoare. Anii de umilință, deconștințare și lipsă de încredere au rămas în urmă că un vis rîu, neplăcut, dar de care meru și meru trebuie să ne aducem aminte. Scriitorul cîștind, dar care în anii dinainte de 23 August 1944 nu și-a aflat adevărata sa cale, a avut fericirea ca după actul eliberării să se alature forțelor populare, să scrie, pentru prima dată în viața lui, liber și așa cum îi dădează conștiința și să știe că fiecare rînd scris de el își găsește un profund ecou în masele cele mai largi.

Noi, cei din generația vîrstnică, am trăit deci bucuria deplină a împlinirii unui vis scump nou, a împlinirii unei dorințe sfinte, datorită victoriei forțelor populare conduse de înțeleptul Partid Muncitoresc Român.

De aceea, gîndurile noastre de sinceră recunoștință se îndreaptă astăzi către partidul care, eliberîndu-ne din lanțurile artei fără finalitate, a umilinței și sterilității, ne-a ridicat la nobila demnitate de scriitori ai poporului, ne-a făcut să ne înțelegem din plin adevărata noastră menire.

Mihail Sorbuț

Înflorirea literaturii maghiare din R.P.R.

Care este nota dominantă a literaturii maghiare de după 23 August 1944 din țara noastră? În primul rînd, literatura maghiară din R.P.R. s-a dezvoltat în frățescă colaborare cu literatura română, pe un drum comun: realismul socialist.

O literatură a minorității maghiare

de la noi a existat și înainte de eliberare. Ea a fost baza fără de care literatura de după actul istoric al eliberării n-ar fi existat. Reprezentanții cei mai buni ai literaturii maghiare dintre cele două războaie mondiale se mai află printre noi. Îl amintim mai întâi pe Nagy Istvan ale cărui romane și nuvele au adus pentru prima dată pe scena literaturii noastre viața zilnică a muncitorimii exploatare. Poeți ca László Tompa, Béla Sereszteli, Jenő Szentimrei, László Salamon, cu toată urșta lor înaintată, cîntă frumusețea vieții noi, libere, lupta noastră dîră pentru apărarea păcii și a cuceririlor poporului muncitor. Károly Endre, în ciclul său de poeme „Elegiile de la Gorizia” evocă grozăviile primului război mondial pentru a ne înarma împotriva celor ce pregătesc un al treilea război mondial. Janós Bartalos, în volumul „Doar vine trîmbițara”, continuă o vechi tradiție umanistă, progresistă, slăbind bucură a creatorii a omului muncitor. Dintre prozatorii acestei generații să amintim pe András Szilágyi, autor a două romane revoluționare, între cele două războaie, și pe Géza Tabéry, decedat de curînd. Sau să ne gîndim la zgu-

Szemler Ferenc
Secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

(Continuare în pag. 6)

Szemler Ferenc
Secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

(Continuare în pag. 6)

Literatura lui 23 August 1944

Temă războiului și a eliberării țării de sub fascism poate fi cercetată sub numeroase raporturi. Principiul nu se pare a fi acela care pune în lumină însemnătatea acestei teme în însușirea realismului socialist de către scriitorii noștri.

În abordarea acestei teme s-au format noile untele ale scriitorilor, s-a constituit noul lor univers poetic, noua lor viziune despre lume și despre rostul scrișului.

Și era firesc să fie așa!

Războiul trecut a început pentru poporul nostru ca sîrșitul unei oribile aventuri. După ani lungi de suferință, de abjectă propagandă antisovietică, de cenzură a gîndului și de pușcări

pentru luptătorii dreptății, după rușinea regimului fascist legionar și a dictaturii antonescove, războiul a însemnat actul fatal al războiului unei lumi. Dincolo de el, dincolo de toate slăgătoarele mascare și distrugerii, se contura începutul unei aite vieți, a erei de libertate, pe care a marcat-o actul de la 23 August 1944. S-ar putea spune, deci, că înșiși desfășurarea istorică a evenimentelor aducea cu dînsa acel element primordial al realismului socialist care este perspectiva nouă. Realitatea s-a înscris în înșiși și a determinat literaturii o nouă viziune.

Zugrăvirea realistă — în adevăr realistă — a războiului, a obligat pe scriitorii să așeze, la capătul cortegiului lui întunecat al faptelor, marea lumină a eliberării, dincolo de care se proiecta limpede, încă de la început, revoluția

socială care se apropia — și care contribuise esențial la însuși sîrșitul războiului și întoarcerea armelor împotriva fascismului. Realismul îi obligă deci pe scriitorii să deslășeze și în faștele anterioare lui 23 August, în însuși vîlmășagul războiului, acele fapte, acei oameni, acele forțe fără de care nu se poate explica nici eliberarea și nici întreaga uriașă prelucrare care a urmat încă din primele luni după eliberare. Literatura a fost obligată de viață să merge mai adînc în explorarea vieții. Și astfel, au apărut elementele unei noi literaturii. Ale acelei literaturii în care evidenție-

Mihai Gașita
Secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

(Continuare în pag. 6)

SA NU UITĂMI

Generația noastră a trebuit să treacă să răstoarne multe cuvinte ale celor vechi. Poetul sau filozoful care spunea căndva că muzele fac cînd răsună armele va fi acuzat dreptate poate a vremea lui. Vorba asta se va fi născut în grădina de mirt, în niște crîncinuri ale izolării. Însă, după cît știm, nici marii artiști antici n-au stat cu mințile cruciș cînd paltra lor se frîmînta. Oare neîntrecutul și doinal Eschil a stat cu mințile cruciș cînd perși i-au învins patria? Și oare Aristophan n-a scris chiar în focal evenimentelor? Scriitorii din tabăra socialismului au abandonat abstractul și visul gol, și participă la toate frîmîntările istoriei, ei sînt nu martori spectator ai timpului, ci pun umărul ori de cite ori e nevoie. Asta cred că-i deosebite pe scriitorii taberei socialismului de toate generațiile de vîsători de pînă azi, și pentru asta conștientul nostru trebuie să fie mîndrîr. Transformarea creionului în armă de luptă nu e un cuvînt gol. Aș îndrăzni să dau doar două exemple: dovezii că muzele noastre nu iubesc

lăcerea. În primul rînd voi remarcă „Surisul Hiroșime”, preafumosul poem al lui Eugen Iebeleanu, și poezia Mariei Banuș „In tabăra cea dreaptă”, amîndouă apărute în „Gazeta literară”. Scrie la înalt nivel, la raza de sus a imaginii poetice, sus-amîntite lucrări sînt în același timp arme puternice ale unor luptători călți în focal realităților, la școala înaltei înzățăturii a artei militante.

Poezul adevărat se naște, trăiește și moare luptător pentru dreptate. Arta militanță își are simburile dincolo de milenii și azi, tocmai în gîntele timpului! Numai orbii nu văd adevărul acesta, numai orbii umbra cu capul prin abstract, și numai neputincioșii preferă să caute răgaz și comoditate cînd în preajma lor scapără istoria!

Omenirea trece prin momente dramatice, în multe părți ale globului tîmîr bubuie, însă noi nu ne „dispersăm” muzele în așteptarea unor timpuri liniștite! Numai o cauză care e una cu viața noastră, slujim zidirea socialis-

mului, și acest 23 August ne ajută cu armele breslei în mîni, tîntind și lozînd drept în inima vrăjmașilor imperialiști!

E drept că virtutea de a uita este una din cele mai mari binefăcătoare pentru durerea omenești, însă această virtute devine premedie și betegus cînd uităm pea repede! De aceea găsesc că trebuie să amintim, și cu prilejul acestor mari sărbători, ce forță colosală au avut de zădărnici armatele sovietice: pentru că, în zădărnici acelei forțe, noi nu ne-am fi bucurat de această zi de August, poporul român ar mai fi trebuit să orbăcească și să mai nădăjduie cine știe cît dacă monstrul fascist n-ar fi fost doborât la timp! În alară de această reamintire pentru istoria noastră afirmăm că zădărnice marii prieme-

Eusebiu Camilar
Membru corespondent al Academiei R.P.R.

(Continuare în pag. 6)

STUDIUL DE FRESGA
I. Baroi, V. Glodici și F. Orsovanu

POEZII CÎNTĂ SĂRBĂTOAREA ELIBERĂRII

Nu uita

Vulturii veghează sus pe culmi,
 Porumbii gingureșc în ulmi,
 Roșii flămuri ciocotesc în vînt,
 Crește viața nouă pe pămînt.
 Poama-i grasă și vestele sunt
 Și-i zîmbește două și trei august
 Salutînd a paisprezecea oară
 Plaiul tău muncii cu trudă, țară!
 Mineru, cărbune și bucate
 Ale tale-s, fii ai muncii, toate.
 Doar partidul a gonit stăpîni
 Și lupșind țira-a pus în floarea mîinii
 Forța de-a clădi și bucuria
 Slobod să trăiești în România!
 Bucură-te, Dumăre bălăne,
 Codrule, tu cîntec nou înșină,
 Cîntă, harde, cîntă ce se cere
 Cînd poporul-i lăsași la putere!

— Îmă veseliște-te mereu
 Și de soare și de-argintul ploii,
 Nu uita c-a fost odată greu,
 Nu uita pe cei căzuți, eroi.

Sîngele voinicului s-adună,
 Flori, pe grăpa murtilor comună.
 Cîntă să mai știe care-a fost
 Pavel al Mariei, Petre Lupul?
 Plumb ori schișă le-a trecut prin roși,
 Baioneta răsuce-te-o fi țigol...
 Dar acele cîmășire dălie
 Cu stieluță roșie pe peatră?
 În Ural ai lor i-au plîns la vatră,
 În Carpați ei dorm pe veci scalt naibe.
 Măști, măști, și tuneti voi mure
 Cum zăceau căzrîți pe jos ca șanpi
 În acei câmpuri sângerați fîrbișe?
 Mi se plimbă-n grind ca niște dropii
 Mări tristeți din timpul de pe-atunci —
 Nu-nfloareu maci purpuri pe luncă,
 Sîngele voinicilor curse
 Și cădeau obuze dese, dese...

Dar nu bocet răsuna de jale
 De la Murăș, frate, mai la vale,
 Ci scrisnea dușmanul sfîrșecat
 Cu spinarea ruptă pe un bat.
 Coiful său cu svastică zburase,
 Cerbicia-i se schimbase-n gemă
 Și cu mii de ramuri bălănoase
 Codrul peste el venea cu freamăt.
 Stepele și codrii se-nfrățise.
 Răsăreau noi stele, alte vise!..

Comuniștii au zădărit o ușă,
 Puseră călăilor cătușă
 Și-ntr-o clipă țară și popor
 Au pornit prin foc spre viitor!

Amintește-ți, ungurească pustă,
 Cum i se părea că ești îngustă
 Fiarei ce prin șesuri nesluziți
 Se grăbea fugind spre asfințit!
 Se izbeau divizi de divizi,
 Nemții cruși nu mai aveau provizii
 Se găseau sîngele din trup!
 Dar mușca, mușca rănitul lup,
 Sfîșia turbat urînd pe drum
 Și lăsa durere, fum și scrum.

Tatră, Tatră, tu măreț! Tatră,
 Poate-n tine nu pe orice peatră
 E-nsemnat cu de-amănuntul anul,
 Cîte-o stîncă-i însă ca mărgeanul,
 Vr-un oltean o polei cu sînge,
 Improșcind vrăjmașii cu grenade —
 Poate-o mierlă din brădet îl plînge
 Cînd pe stîncă asfințitul cade.
 Iar într-un cătun slovac de munte
 Pionieri cu steagul lor în frunte,
 Pe cînd sună valea-necet și rar,
 Vin la cîmășitul militar,
 Pe morminte albe să depună
 Un buchet, o floare, o cunună.

...Nu uita c-a fost odată greu,
 La eroi gîndește-te mereu.

Le zîmbește două și trei august
 Cînd saluta-a paisprezecea oară
 Plaiul tău muncii cu trudă, țară,
 Grasă poama ta cu dulce must,
 Și le va zîmbi și-a mia oară!
 Roșii flămuri ciocotesc în vînt,
 Crește viața nouă pe pămînt,
 Porumbii gingureșc în ulmi,
 Vulturii veghează sus pe culmi.

Mihai Beniuc

23 August 1944

Părul în vînt să fluture liber.
 Să nu mi-l apese o casă.
 Nedrepte războaie să nu ne strivească.
 Ah, părul în vînt să fluture liber.

Primul sărut să scapere liber.
 Să fim de-a pururi aproape:
 Spaima am pus-o cu botul pe labe.
 Ah, primul sărut să scapere liber!

Azi, conștiința noastră împarte liber
 Fiecărei vîrste, un sens.
 Ah, viața, ah, viața să-și urce imens
 Uralele-n aerul liber!

Nina Cassian

A paisprezecea vară

Ca să cîntăm a paisprezecea vară
 De cînd e slobodă-a ta frunte,
 Ți-aducem floarea de pe pisc de munte
 Și-a înspumatei apei brăjară,

În ele inimile ni-s răsrînte,
 Și bucuria saltă-n ele,
 Cu mari rotiri de rîndunele,
 Cu toatele voiesc să-ți cînte
 Imnul de slavă cel mai de pret.

Iar om și fire stau îngemănate,
 Ca visul, ce-i acum prezent mărte,
 Turnat în fapte vii, adevărate.

Stăm credincioși în jurul tău de pază
 Ca din lumină să nu piară o rază,
 Și din brătară, nici o nestemată

Camil Baltazar

Noi sîntem viața

Marea bătea cu visla ei albastră
 De la-nceput, în coastă, țara noastră;
 Încep de-aci, din Pontul Euxin
 Ce-a legănat în „Tristia”, negru-i chin.
 Încep de-aci, de unde spăia marea
 Oștinza vremii moarte, cu uitare;
 Din malul unde rivina, cu mistria
 Înaltă zid și-l urcă bucuria;
 Să nu mai facem cumpăna-ntr-o vremeuri,
 Că-i un adînc de care te cutremuri,
 Ci să urcăm mai bine culmea clară
 Spre care suie era prolețară.
 Marea-si trimite unda ei albastră
 Să ogîndească vis din țara noastră!

Știi Lacul Rosu prigonit în trunchiuri
 De condere-ascum în adîncuri?
 Știi marea-nchipuită la Bicaz
 Cu unda ei pornită către azi?
 Catargele uzinelor ca fumuri
 Ce se-nmălesc în nesfirsite drumuri
 Și toate cite le-am cîntat și-asteptat
 Un cîntec nou pentru o nouă treaptă!

Tu care ne privești din depărtare
 Cu ochii rău plecat înspre trădare,
 Care-ai crescut din gîle, mîtrăgună
 Și-acum, departe, clătina a fortună,
 Zădărnice mării tălpile duse-mare
 Să te însoară-n brazdă, la plocoane:
 Noi, pentru otrăvite buruieni
 Avem casmale roșii, albi oșteni;
 Din pragul zălei care ne desparte
 Noi sîntem viața, voi porniți spre moarte!

Radu Boureanu

Pe cîmpul înnoptat

Era în August, pe-un cîmp înnoptat...
 Se deslăcea țărina, sub coaste, c-un oftat.

Porumbul copt de gloante fosnea, necules.
 Frații mei tăceau. Și n-am înțeles.
 Frații mei tăceau, ca-n blesteme.
 Știam că-i iubesc, — și nu-i înțelegeam.
 A fost multă vreme,
 Mi-am ținut pielea în ranită, și tot nu știam.
 Niciodată n-am știut prea devreme.

Parcă făcuseră războaiele toate...
 Noroii mi-asternea un pat fîrșec,
 Știam numai mersul serpesc,
 Mă tiram, ca hoții, pe coaste.
 Ne tiram pe cîmp, alergam, muream.
 Vom ajunge dincolo — fără cine?
 Limba verii tot n-o desluseam
 Desi singera în fiecă mărăcină.

O, nu cunoașteți, prieteni, cîmpurile!
 Fiecare cută e semnul lăsat
 De-un obraz pămîntiu, de soldat,
 Fiecare val e săpat cu pieptul,
 Fiecare mușuroi cu bărbia,
 Praful a fost curățat cu sprințea și geana
 Tîmplele au prășit toată cîmpia,
 Fruntea a catifelat toate pietrele,
 Și tot pămîntul e modelat
 De obrazul neras, de soldat.

Fetele, nu vă feriți mina,
 Cînd simțiti, pe fruntea iubitului, țărina!
 Cînd sărutul vi se pare ciudat,
 Poate-a rămas pe buze un fir de lut uscat!
 Nu tresăriți, n-a intrat nimăn în odaie!
 Doar la tîmplele iubitului e-un foșnet de ploaie...

DORU, POPOVICI,

„23 AUGUST”

Cînd soarele viu...

Basmelor le-ai pierdut și poveștile
 copilărie agățată de toate ferestile.
 Ți-aduci aminte cum trecură prin tine
 cizmele brune, cizmele haine
 și ochiul tău speriat, printre case
 și neîmplinitele tale oase
 urcînd cu minile subțiri și cu genunchii
 ruinele nopții pe muchii...

Pasul de gîscă izbit în caldarime
 Înțelege umbrele răsturnate;
 drumurile țării, apăsate,
 intrau în pămînt ca niște rîme.

Copilărie netrăită, minune,
 îți izbira pămîntul cizmele brune,
 basmele tale și anii
 otrăviți cu sunete stranii.

Dar cum se topiră, cum se mai topiră
 noaptea cu ritmurile de cizme pe șiră
 și bulbul ochiului de fîră
 din visul cel rău
 și amarnicul gust,
 cînd soarele viu fulgeră peste țară!
 În a douăzeci și treia zi din august!

Nichita Stănescu

Agendă

Coasta de argint

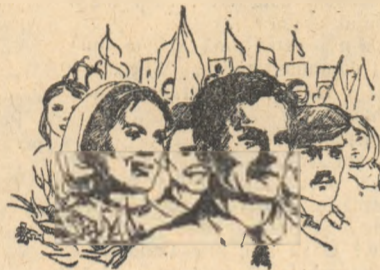
Știi tu al mării noastre țărîm vrăjît
 Cu toate plajele spre răsărit
 Și gollurile deschizînd în soare
 Cozi de pămînt fierbinți, licăritoare?
 Odihnă, farmec, vis, uitări, alint, —
 Pe coasta românească de argint
 E loc să vină oameni, toată vara,
 Din toate țările, din toată țara.

Țărîm romînesc

Țărîm romînesc prietenos și bun,
 Legănătoare coadă de pămînt,
 Pămîntul mării-și licăre lumina
 De la Mangalia pîn'la Sulina.

Aici, cu inimi-ancore, rămîn
 Cei credincioși pămîntului bătrîn:
 Aici răsare soarele din mare
 Și visul altor zori aici răsare.

Cicerone Theodorescu

Nu-trebați. N-o să răspundă,
 Nici mie nu-mi răspundeau țărînele
 cînd m-adeceam în ele, cu săptămîniile,
 cînd știam numai cuvîntul „acasă”
 și rămăsesem doar o întrebare dureroasă.

Era în August, pe-un cîmp înnoptat.
 Ultima noapte cînd s-a înnoptat.
 Tunurile hohoteau, căutîndu-ne,
 pămîntul se clătina în eter, beat de flăcări,
 tunetele păreau șoapte
 în iadul gonind cu pipete de mîni peste noi,
 cerul se-nchisesse, cîmpificat.

Și deodată pămîntul a țîșnit.
 A țîșnit între înecut și sfîrșit.
 A țîșnit rugîndu-ne și disprețindu-ne.
 Și, pentru prima oară, am auzit.
 Te-am auzit, mamă tăcută și călcăță în picioare
 prietenă care pui și-n scaiete o floare,
 învățătoarea părinților mei,
 casa mea, cartea mea, partea mea,
 baladă de fluiet și nea...

Și cerul pierficat s-a despiciat
 c-un fulger din scară în scară sărit.
 Și noaptea s-a făcut răsărit.

Vuiau oștile roșii stele.
 Vuia vara, dogoritoare și roșie.
 Și-n vîietul crescînd urieșec
 se auzea cum tot pămîntul meu
 se răsucea pe vechea-i oșie,
 venind încet spre locul lui firesc.

Era în August, pe-un cîmp înnoptat
 Și, cu pămîntul odată, ne-am ridicat...

Mihu Dragomir

Tablou antitetic

Bloc-notes, pix,
 urechea ciulită gazetărește,
 Rângi izbite scrișneso
 apocaliptice.
 Uzina viește.
 Din umbră, fix,
 cu ochi goi ca de orb
 — schelet, fără suși, fără ferestre —
 un vagon mă privește.
 Prin golul ferestrelor,
 cînd și cînd,
 fișnește-o văpaie albastră.

Timpu-și întoarce dubla lui față de Ianus.
 ...Unde sîntem?
 Poate-ntr-o gară...
 Șinele-răsucite,
 Nici o cifră nu-i scrisă pe fața vagonului.
 Nici un strop de ulei nu lucește.
 Sîntem într-o gară ce-a ars.
 A ars și vagonul.
 El a dus ostași.
 A dus deportați,
 adolescenți și bătrîni.
 Pe podelele lui năclăite de sînge
 scurpați
 și fecale,
 oameni s-au legănat ca prin ceață
 și-au străbătut
 ceasul suprem al mării lor treceri.
 Ultimul petec de cer întezărit
 a fost dreptunghiul acesta înscris
 în ferestrele goale.
 Sau poate au fost călători,
 simpli, de rînd călători,
 surprinși de rafaie:
 femei cu cosnițe,
 prunci gălăgioși,
 oameni plecați după treburi,
 după plăceri,
 oameni marcați, oboșiți,
 oameni clocotitori,
 fiecare cu altă scripcie, cu alt accent,
 oameni multicolori, necunoscuți,
 oameni x,
 x oameni,
 surprinși de bombardament,
 în cutare zi a anului patruzeci și patru.

Timpu-și întoarce dubla lui față de Ianus
 Uzina viește.
 Fix, de departe, cu ochii lui goi,
 un vagon mă privește.
 Pe fața lui plumburie și ternă
 nici o cifră nu-i scrisă,
 nici un strop de ulei nu lucește.
 Cînd și cînd,
 prin golul ferestrelor
 fișnește-o văpaie albastră.

O, Timpule Ianus, în dubla ta față,
 în tragiul chip antitetic
 al zilelor noastre,
 își află obria
 cîntecul-acesta
 ce crește în mine
 biruitor și frenetic!

Nașterea cîntă, bătrîno,
 Naștere e și nu moarte.
 Uite-te trenul,
 Fluierul lui o să sune departe.

Uite, sudorul lucrează,
 Colo-n-a flăcării pară.
 Ce-o să-și mai fluture mînzul
 Coama de fum peste țară!

Nașterea cîntă, bătrîno,
 Naștere e și nu moarte.
 Ochi se deschid către lume,
 Ochi și nu orbite sparte.

Totul de-abia se imbină,
 Totuși prefigurare.
 Golul cel negru se duce,
 Golul și trista culoare

Dintr-un dreptunghi ca acesta,
 Pruncii se uită la mine,
 Vara, cînd pleacă-n vacanță,
 Trenul cu risul ciorchine.

Maria Banuș

Între munte și mare

Între munte și mare
 Stînd și visînd comunismul...
 Marea întînderii și munții-nălțîmii
 cit de mărut se-nțulesc.
 Soarele vesnic și-nalt înlesnește
 parca-înțînirea aceasta. Și vîd
 vremuri venind, cu vestimile de aur,
 evul cel mare aproape îl simt.
 Inima-mi tinăra freamătă, freamătă,
 a așteptare și a salut.

Vine un ev de întînderea mării
 și de-nălțimea semeșilor munți, —
 vine un ev luminos cum e soarele, —
 inima mea îl presimte de-acum,
 inima mea îl așteaptă și-l cheamă
 brațul meu alb-il arată, întins.

Stînd între munte și mare
 Stînd și visînd comunismul.
 Jura mea cîntă fierbinte și roșie,
 Ochii-mi se bucură
 miinile-mi ard.
 Munții-nfloresc
 și cum scapără marea!
 Soarele-așterne pe toate lumini.

Al. Andrișoiu

Dialoguri în august

Ții minte Chirnoșeni, Karaomer, și cîte
 Hotare altădată pustii și mōhorite!
 Sub vînturi dobrogene întoarse dinspre mare
 Ne-mprejmuiau înalte înrotări stelare —
 Și-mi aminteam de August cu jerbe de lumină
 Cînd parca-ntr-un pămîntul de suflet îi se-aniă
 Și-ți cere să te-ai audă cîntînd și să te vadă
 Cum ieși din sat pe cîmpuri în sus ori spre livadă.

Ții minte ce lumină lăsa peste comună
 Sălcimii plini de floare și scuturări de lună!
 În praf din dus pe uliți sub ziduri și prelin
 Hogeia întors din timpuri s-a furisat și stîns —
 Și-mi aminteam de August, cînd și-a stîrnit din nopți
 Cotiuga încărcată din nou cu peeni copii
 În marginea comunei să-nțimpe la drum
 Pe cei veniți din lupte cu liniștea de-acum.

Ții minte dimineața cum alergau sub soare
 Nemărginite lanuri de griu, legănătoare!
 Întîrziă și luna prin valuri mari și dune
 Și macii lingă drumuri ieșeau să spună: — du-ne
 Să ne-amintim de August mereu aprîși, oriunde
 Lumina lui din holde-o chemăm și ne răspunde.
 Și era-n mai, cu oameni și locuri laolaltă
 Întorși din alte zile în ziua lor înaltă.

Ții minte, era vremea porumbului, și ploaie
 Căzută pe pămînturi, trecută peste noi!
 Cit îți plăcea prin ploaia de vară să te pierzi
 Fugînd prin iarba udă către porumburi verzi —
 Și-mi aminteam de August cu ploile de plumb,
 Cum ne-ascundeam în umbra pădurii de porumb, —
 Cînd am ieșit în pacea luminilor de sus,
 Pe cîmpuri era toamnă, războiul era dus.
 Ții minte seara ceea, o, cite-ar fi să spun
 De oamenii și vîrsta pămîntului comun,
 Cînd era plină sala și oamenii vorbeau
 De tot ce n-au fost încă, de tot ce-acum erau.
 Și-mi aminteam de August, de noaptea ceea cînd
 Departe peste cîmpuri am auzit chemînd
 Să ieși în calea toamnei din casa ta afară
 Că-i toamna împlinirii la margine de țară
 Ne amintim de toate-n amiaza zilei drepte
 Cînd soarele deasupra orește să te-aștepte
 Și-n ceasul dimineții și-n fiecare seară
 Luceafărul cînd prinde înțîiul să răsăre,
 Și ne-amintim în August, cînd în țeceri prelungi,
 Te cheamă poama coaptă pe crenguri s-o ajungi,
 Desăvîrșiti sub steaua acestor timpuri noi...

Ion Horea

RADA INOCENTIILE

CAP. XXXII

ULIȚA

Ulita...
otira la dreapta. Intra...
Fundatuil isi impreusera sus ranurile. Nu se mai vazura decit petice fumurii de cer...

Dragalina Farcaș, intrară în curle. Landră se țipi de perete, într-o parte a ușii. De partea cealaltă se țipi Pocal. Dragalina Farcaș se apropie țipul de fereastră...

Nu simțim nici derbedei. N-am venit să... N-am venit să facem dragoste cu tine...
Sintem oamenii stăpînirii, spuse Landră. E soluția...

Nu te gîndi la moarte, zise Landră. Dibuie rana și încearcă s-o astupi cu mina. O să mergem repede la sediul...

de la Buda și de la Viena, deputatul protoereu obțineuse cu ușurință ca fiii săi — Geza, student în drept, și Iroaie, student la politehnică...

patul de Gherla, în al cărui sfînt scaun prezidetele partidului național făcuseră să fie ales un nepot bătrînilor, doctor în iură, de la Buda...

Vitorul este al fascismului. Germania lui Adolf Hitler va deveni stăpîna lumii. Bătrînil episcop de Oravița căltau să-l tempereze entuziasmul...

car să strige. Se zăbură câteva clipe, apoi se pomeniră prăvălii în zăpadă. Căusea la gură și cu căușe la minți. Cămăraș și ceilalți ajutoră grupul mai mic al lui Catopol...

proși. Pocal o ciupi de gușă apoi o izbi peste minți. — Stai cuminte. Dacă ești cuminte, îți scoatem călăușul, îi spuse Landră. Pocal adăugă: — Iar dacă după ce îți scoatem călăușul strigi, îți rupem dinții. Ar ți păcat. Ai dinții albi și frumoși...

ardelenească, la Viena. Erau liii fostului protopop de Sebes, acum episcop, cunoscut în tot Ardealul pentru un faimos discurs făcut în parlamentul din Buda, în calitate de deputat de țineuse mulți ani de deputat de Sebes. În acel faimos discurs, deputatul protoereu Kiș Inocențiu ridicase glas, la începutul primului război mondial...

n oraș trăiau trei frați Inocențiu: Geza Inocențiu, avocat doctor, Iroaie Inocențiu, inginer, și Glad Inocențiu, doctor care învățase medicina, după vechea tradiție...

Inginerul Iroaie Inocențiu, după scurta sa carieră de subsecretar de intin și apoi confirmat direct. Se ivise o vacanță la scaunul din Gherla. Candidatura părintelui protopop Kiș Inocențiu fusese înlăturată: — De dumneata, cinstite protoereu avem trebuință la Camera. Nu putem spune că ești iubit, însă prin legăturile de familie pe care le ai cu opoziția inducându-te unele ciocniri, afli din vreme despre unele mașinațiuni, ne pui în gardă, ne faci apărarea mai lesnicioasă...

— Nu te înscrii în Front, Geza? — Aștept. — Ce? — Să văd ce se mai întîmplă. Războiul va aduce schimbări. Nu era vrea ca schimbările să mă găsească angajat. De altfel acesta e și sfatul episcopului de Oravița. Așa că nu mă grăbesc.

Doctorei Glad s-a părăsească locațiile pentru două-trei luni și să stea retras pe undeva pe la niscaiva neamuri, în satele din munți. Am să raportez la București că a dispărut. Peste două-trei luni le trece furia domnilor de la București și doctorul va putea să se reintorcă, să declare public că se leaptă de legiune și să-și reia ocupațiile.

SINT AMARE

rea că Glad Inocențiu a ajuns la Berlin unde fine contact strins cu nazistii și cu legionarii fugiți din țară și opoziții sub pulpana lui Hitler.

După asasinarea lui Armand Călinescu de către legionarii urmasera președintelui sîngeros. Dar Adolf Hitler declarase războiul, strivise Polonia în cîteva săptămîni și, după toate cîte se auzeau, acum aștepta sosirea primăverii pentru a se arunca asupra Apusului. Unii dintre cei ce urmăreau mersul evenimentelor susțineau că armatele hitleriste se vor năpusti asupra Franței și își vor rupe colții în fortificațiile faimoasei linii Magliot. Alții erau de părere că Adolf

Consolările lui Farcaș îl plictiseau pe Pocal și parcă îi creștea și mai mult durerea.

— Farcaș...
— Apleacă-te. Nu pot vorbi tare. Vreau să-ți spun ceva.
— Dragalina Farcaș se apropie de Pocal și se plecă peste el gata să-i soarbă vorbele din gură.
— Te ascult, domnule Pocal.
— Imi pare rău că nu te-am împuscat, Farcaș. Dacă mă vindec, să știu că nu mă lasă pînă nu te împusc.
— Cuvintele lui Pocal nu-l durau, nici nu-l speria. Se plecă și mai mult și-l spori la ureche:
— Să dea Dumnezeu să te faci

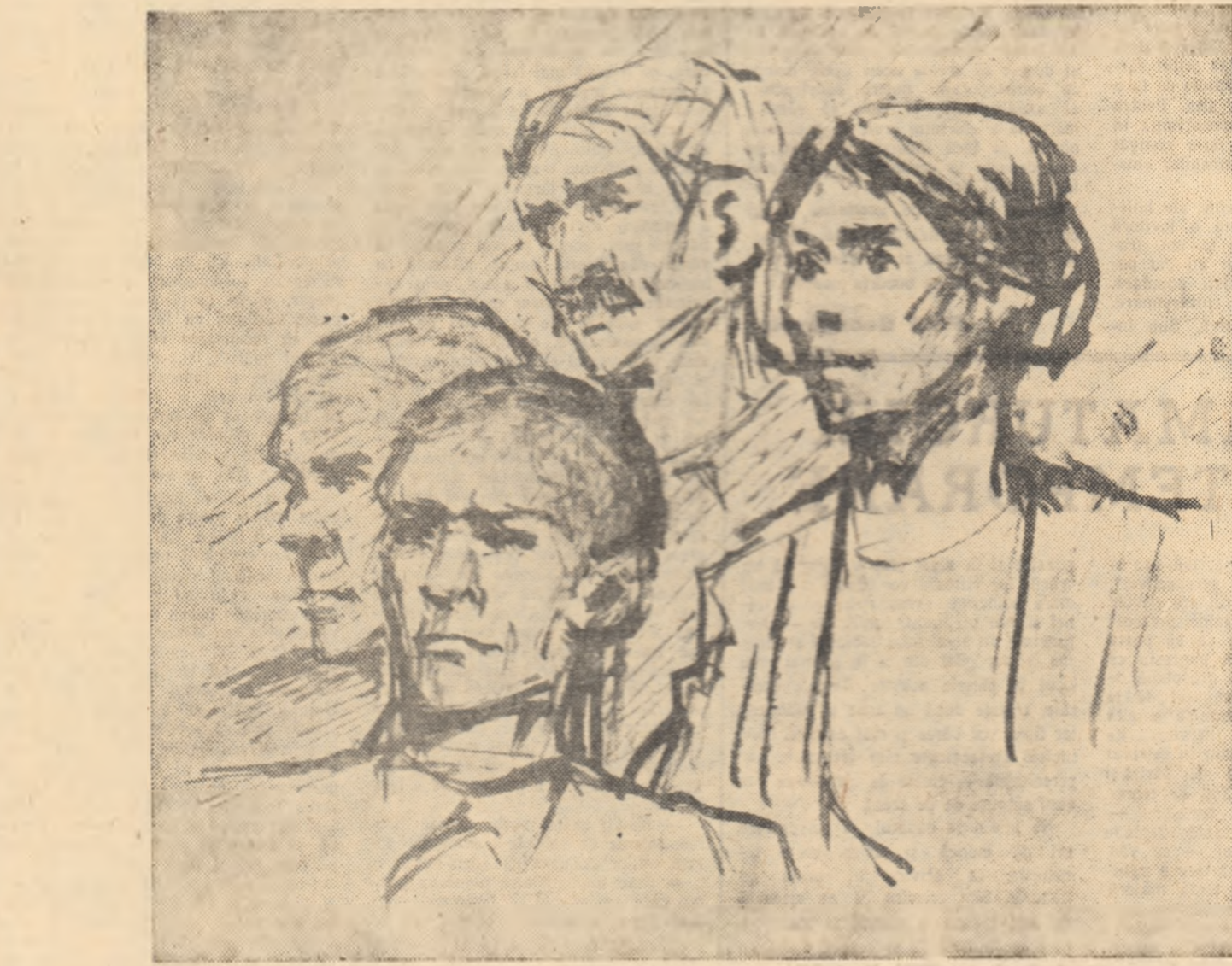
Nici nu apucaseră caii să se încălzească de mers cînd Dragalina Farcaș îl atrase atenția lui Landră:
— Trebuie să oprim din nou.
— De ce să mă oprim?
— Aici stă Petra Pärtuns. Era vorba s-o luai. Parcă așa poruncise domnul inspector.
— Da, da, uitasem. Afurisită noaptea, Farcaș.
— Landră strigă vizitului să oprească. Dragalina Farcaș îl întrebă:
— Să te insotesc? Fata e supărată pe mine.
— Mă duc singur. Porți ghinion, ticălosule.

— Marius, auzi ce spune dumnea-lui, Marius?... Zice să mă îmbrac și să mă duc număldict cu dumnealui, că mă cheamă inspectorul Grunz... Ce zici, Marius? Să mă duc cu dumnea-lui?
— Domnul prefect Marius Bold se uită nedumerit la omul care-i turburase somnul. Il întrebă:
— Cine zici că te-a trimis, mă?
— Domnul inspector Grunz.
— Vă țineți de prostii. Lasă fata în pace. Am să vorbesc eu cu Grunz.
— Nu vă supărați, domnule prefect. Am ordin să ridice fata și trebuie s-o ridici.
— Ieși...
— Domnule prefect...

drumul doctorului... Iar eu o să le spun: „Care doctor, domnilor? N-am așteptat nici un doctor. Al De doctorul Glad Inocențiu e vorba? Nu l-am așteptat pe doctorul Glad Inocențiu? S-ar putea, domnilor, să fi așteptat maiorul Blindu de la grăniceri, depășindu-și atribuțiile, face aneche, se ocupă de morții aduși de ape și ne stropește pe toți cu noroiul calomniei. Da, da, domnule prefect, ne stropește cu noroi și pe dumneavoastră și pe mine. Duceți-vă la maiorul Blindu. Vorbiți cu maiorul Blindu. Tratați cu maiorul Blindu. Dumneavoastră sînteți prieteni cu maiorul Blindu. Dumneavoastră îl susțineți pe maiorul Blindu. Eu nu am raporturi cu Blindu de mai bine de un an. Da, da, tratați pe dumneavoastră cu maiorul Blindu. Și... dacă maiorul Blindu vrea, poftiți-l la mine, să tralez eu cu dumnealui. S-ar putea, domnilor, ca în urma acestor tratative — totul, dar absolut totul, depinde de Blindu — să vi-l descopăr pe doctorul Glad Inocențiu, să vi-l dau viu și nevătămat, pe doctorul Glad Inocențiu”.

— Mult stimată doamnă Grunz știe că sint nătrău însă o să-i facă plăcere dacă va auzi că și dumneavoastră mă considerați nătrău, domnule inspector. Mult stimată doamnă Grunz o să-i facă chiar mare plăcere.
— Se pornise iar vînt rece. Și vîntul rece zgîlfia obloanele de parca ar fi vrut să le scoată din balamale. Orbecscu spuse:
— Să trăiți, domnule inspector, încep să mă întreb pentru ce Landră și Pocal întîrzie? S-a luminat de ziua.
— Nu le purta grija, Orbecscule. Pînă le-au găsit casele, pînă i-au trezit din somn, pînă i-au adunat... Le-am dat cam mult de lucru băieților.
— Poate că era mai bine, domnule inspector, dacă mă trimiteați pe mine cu echipa. N-am ce zice. Și Landră și Pocal sint băieți buni, însă la operații de acest fel e nevoie și de experiență, de multă experiență.
— Te-aș fi trimis, Orbecscule. Dar nu erai la serviciu, Orbecscule. Cînd mie-mi ardea aici buza, cine știe cui puneai dumnea ta coarne, Orbecscule.
— Să trăiți, domnule inspector...
— Taci, Orbecscule, taci. Nu-mi mărturisii nimic. Fii cavalier. Păstrează-ți secretele amoroase, Orbecscule. Nimic nu e mai dezagreabil decît un bărbat care își dă în vileag secretele amoroase.

strige, să iași afară, să-l arestați fără tîmbălu.
— Nemericu! Dar eu vă ordonasesem ca arestările să le faceți cu tîmbălu.
— Păi tîmbălu a ieșit, domnule inspector, chiar mai mult decît ați intenționat dumneavoastră.
— Spune, Landră, Cîntă, Landră. Ce fel de tîmbălu a ieșit, Landră?
— Au fost împuscături.
— Multe?
— Multe.
— Și i-ați arestat pe Stoienică?
— Nu.
— Atunci pe cine ați arestat?
— Am arestat un băiat. Am arestat și o fată. Am arestat-o și pe Galina, nevasta lui Stoienică...
— Cine e băiatul?
— Nu știu.
— Nu știu.
— Pe Petra Pärtuns ați arestat-o?
— Nu.
— Pentru ce?
— Să trăiți, domnule inspector, cînd m-am dus s-o arestez pe Pärtuns, l-am găsit acolo pe domnul prefect Bold. Dormea la fată. S-a trezit din somn și m-a atîngat. M-a și insultat, domnule inspector, deși mă aflam în exercițiul funcției. Mi-a spus că o să vorbescă dumnealui cu dumneavoastră.
— Dar pe doctorul Glad Inocențiu mi l-ați adus?
— Nu, domnule inspector. Nu era acasă. Se afla la frate-său, la domnul avocat doctor Geza Inocențiu. Și cum nu aveam dispoziții să calc casa domnului avocat doctor Geza Inocențiu, n-am călcat-o...
— Și cu ceilalți? Pe ceilalți de pe listă de ce nu mi i-ați adus?
— Din cauză împuscăturilor din fundătură, cînd am vrut să-l arestăm pe Stoienică, împuscăturile și urmărirea lui Stoienică ne-au făcut să pierdem mult timp. Avem și răniți, domnule inspector.
— Răniți?
— Da.
— Cîți?
— Trei. Pocal și doi oameni din echipă.
— Cine i-a împuscat?
— Stoienică. Cu pistolul lui Pocal. A fost o încăierare. Stoienică i-a smuls lui Pocal pistolul din mînă. Și pe urmă...
— Și pe urmă Stoienică a tras în Pocal și în ceilalți.
— Intocmai, să trăiți, domnule inspector.
— Și răniții noștri unde sint?
— În stradă. În sămii.
— Duceți-i undeva într-o odaie și chemați un medic să-i vadă și să-i îngrijescă.
— Am înțeles, să trăiți, domnule inspector.
— Landră vru să plece să împlinescă ordinul. Grunz îl oprî:
— Arestați unde sint?
— Afară, în sanie.
— Vîno cu ei aici să-i vadă.
— Landră plecă și veni cu perechea de tineri și cu femeia lui Stoienică.
— Ia-le călușele.
— Landră le luă călușele de la gură. Grunz privi bălău. Privi și fata. O întrebă:
— Cum te cheamă?
— Bălanica Dron.
— Unde lucrezi?
— La fabrica de cherestea a domnului Gros.
— Cunoști cumva o lucrătoare mărunțică, numită Marișca Balint?
— Fata zîmbi:
— Vai, domnule, cum să n-o cunosc? O cunosc. Toată lumea o cunoaște pe tanti Marișca.
— Pe tine cum te cheamă?
— Justin Vlaiuc.
— Unde lucrezi?
— La căile ferate.
— Cunoști pe unul Licu Oroș care muncеște la gară?
— Pe Licu Oroș? Il cunosc. De cîteva ori am și băut împreună cîte o litrușă-două de palincă.
— Bravo! Bravo! Imi pare bine. Imi pare nepus de bine. Landră...
— Se apropie de nevasta lui Stoienică. Ii dădu ocol. Se oprî la un pas în fața ei. O întrebă:
— Cum te cheamă?
— Galina.
— Ești nevasta lui Gherghie Stoienică?
— Nu, domnule.
— Atunci cine ești?
— Una din fiitoarele lui.
— Cîte fiitoare are Stoienică?
— Trei. Cu mine patru.
— Da...
— Landră...
— La ordin, să trăiți, domnule inspector.
— Du-i.
— Landră îi luă și-i duse la beci.
— Vezi, Orbecscule, vezi? Deși au avut ghinion, băieții tot au făcut o treabă bună. Avem un tinăr. Avem o tinără. Avem fiitoare una care mai are încă trei fiitoare... Îngroșăm totul, Orbecscule. O să avem succes, băiete. Mare succes.
— Veni Stamate și-i înmînă o scrisoare. Inspectorul o desfăcu și o citi. Il întrebă pe Orbecscu:
— Știi ce scrie aici, Orbecscule?
— Voi ști dacă imi veți spune, domnule inspector.
— Domnul avocat doctor Geza Inocențiu mă invită astăzi la prînz să iau masa la dumnealui. Cu Mamița mă invită, Orbecscule. Mare onoare, Orbecscule. Este înția oară de cînd ne aflăm aici, Orbecscule, cînd un om de vază mă invită la masa la el acasă cu Mamița. Mare cinste mi se face. Înțelegi, Orbecscule?
— Înțeleg, să trăiți, domnule inspector. Deși sint un mare nătrău, înțeleg.

Hiller va începe o extraordinară ofensivă aeriană asupra Londrei, ceea ce va duce nemîrziat la capitularea Marii Britanii și implicat la capitularea. Fapt era că pretutindeni diplomația Germaniei naziste se deda la o propagandă uriașă care intimida pe mulți și care făcea ca micile state europene să tremure de teama armatelor germane. Folosind victoria pe care o obținuse asupra Poloniei și arhenintarea cu declanșarea unei ofensive nimicitoare asupra Franței și a Angliei, precum și amenințarea cu distrugerea oricărui stat mai mic care ar cuteza să-l îndispună pe fûhrer, Berlinul semna cu guvernul din București acorduri economice înrobitoare pentru România. În plus, Berlinul obținuse din partea guvernului român și asigurarea ca legionarii — prietenii și aliații declarați ai nazismului — nu li se vor mai face zile fripte.

Legionarii mai cu nume li se luaseră declarații că se lasă de politică și se „cumintesc” și declarațiilor li se dăduse o mare publicitate prin presă. Primădinea fascistă însă era departe de a fi stînsă. Mocnea numai, ca un foc acoperit, sub cenușă.

În această epocă doctorul Glad Inocențiu apăruse pe neașteptate în oraș, își deschisese cabinetul și începuse în secret — un secret pe care îl cunoștea toată lumea — o vastă și iscusită acțiune de regrupare a forțelor fasciste din regiune. Grunz îmfurmase centrul despre prezența în oraș a doctorului Glad Inocențiu și despre făimila lui activitate și ceruse instrucțiuni dacă trebuie să-l aresteze sau nu. Centrul îi răspunsesse prin telegramă cîfrată să-l lase în pace și să se prefacă a nu ști nimic despre activitatea lui politică. În telegrama cîfrată centrul adăuga: „S-ar putea ca dintr-un moment într-altul fûhrerul să se împace cu aliații din Apus și să pornească război împotriva Uniunii Sovietice. În cazul acesta sint presupuneri că ooi ne-am alia cu Germania. Intreaga atenție a organelor de stat trebuie îndreptată, prin urmare, asupra comunistilor. Supravegheați totul, dar mai ales muncitorii. Arestați pe cei bănuți că sint comunisti, smulgeți-le declarații, pregătiți procese”.

Subinspectorul Orbecscu cunoștea instrucțiunile. Le cunoștea, bineînțeles, și Landră și Pocal. De aci mirarea acestora din urmă cînd îl văzură pe doctorul Glad Inocențiu — omul lui Hitler și al lui Goebbels, al lui Goering și al lui Himler — trecu pe lista celor ce trebuiau să fie arestați. De aci mirarea lui Landră și a lui Pocal. Dar nu numai de aci.

La arestarea unui om important ca doctorul Glad Inocențiu, căruia acum începuse să-i curgă din belșug apa la moară, se cuvenea să participe în persoană chiar inspectorul Grunz, sau cel puțin subinspectorul Orbecscu. Subinspectorul Grunz însă îl lăsase pe ei să se descurce. Dacă va ieși scandal, să plătească oonete sparte ei doi, Pocal și Pocal. Nici Landră și nici Pocal nu erau lipsiți de minie. Hotărîseră prin urmare să nu-l aresteze pe doctor el și să-l avertizeze și să-l facă scăpa. Fapta lui Orbecscu, care îl scăpase alături de doctorul Inocențiu de arestare, nu te era nici ea străină.

Intins în sanie, Pocal se făcea cu mîinile de pîntec, gema și se văieta. Dragalina Farcaș, păzit de unul din oamenii lui Cămăraș, îl consola:
— Lasă, domnule Pocal, că ajungem acum la domnul inspector Grunz. Și domnul inspector Grunz o să trîmîță după medic. Și medicul o să vină și să te facă bine, domnule Pocal.

sănatos, domnule Pocal. Că dacă te faci sănatos, de bucurie te răzgîndești și nu mă mai împuși. Și, drept să-ți spun, domnule Pocal, dacă ai muri mi-ar părea rău de dumnea ta. Mi-ai adus într-o seară figuri și chibrituri. Se cheamă că mi-ai făcut un bine.
— Am avut ordin de la inspector să-ți dau figuri, Farcaș.
— Totuși, mi le-ai adus.
— Doctorul Glad Inocențiu se culcase lîrziu. Femeia din casă lu nevotă să-l apuce de umeri, să-l scuture, ca să-l trezească.
— Sculați-vă, domnule doctor. Vă caută un domn. Accident grav. E urgent.
— Își puse un halat pe umeri, porunci femeii să-i pregătească repede o cafea, își viri picioarele în papuci, întrebă:
— Unde e omul care mă caută?
— În salon, domnule doctor.
— Se duse în salon. Il găsi pe Landră și-l cunoscu. Landră zîmbi și se inclină adinc în fata doctorului:
— Bună dimineața... Să trăiți, domnule doctor.
— Doctorul își alungă de pe ochi ultimele urme ale somnului și, gata de apărare, își înleastă mîinile de spețeaza unui scaun.
— Ce vrei dumnea ta? Cum îți permiți să mă trezești la această oră? Ce dorești?
— Landră rămase liniștit și își întinse începutul de zîmbet pînă la urechi. Spuse:
— Nu vă supărați, domnule doctor. V-am deranjat pentru binele dumneavoastră, domnule doctor.
— Doctorul rămase bănuitor și nu-și părăsi poziția de apărare.
— Vorbește. Spune-mi pentru ce ai venit... Ce vrei de la mine?
— Am primit ordin de la domnul inspector Grunz să vă arestez. Am primit ordin ca în cazul în care opuneți rezistență, să vă împusc. Însă...
— Și vrei să mă arestezi? Dumneata?
— Tocmai, că nu vreau, domnule doctor. Echipa am lăsat-o la colț. Eu, domnule doctor, simpatizez miscarea dumneavoastră. Admir miscarea dumneavoastră. De mult... Însă... pricepeți... Am venit să vă avertizez să lușiți. Voi raporta domnului inspector Grunz că nu v-am găsit acasă.
— Doctorul Glad Inocențiu se apropie de Landră și-i întinse mina.
— Îți mulțumesc, Landră. Te voi ține minie. Dacă te vei simți vreo dată încofrit după ce vom lua noi nutrean, să mă cauți. Poate că în dimineața asta fi-ai salvat viața. Îți mulțumesc.
— Landră se inclină și porni spre usă.
— Să-i spu lui Grunz că ai aflat că sint la frate-meu Geza, că m-am căutat și m-ai găsit acolo, dar că aflîndu-se mai mulți musafiri la frate-meu, nu ai găsit potrivit să mă ridici.
— Dar dumneavoastră nu vă faceți nevăzuți din oraș, domnule doctor?
— Nici nu mă gîndesc. Mă îmbrac și mă duc chiar acum la frate-meu Geza. Il voi ruga să-l invite la masă la prînz pe inspector. Vom minca în trei — se mîncăcă grozav de bine la frate-meu Geza — și vom aranja lucrurile. În orice caz, dumitale îți rămîn profund îndatorat.
— Pocal, care tremura în sanie, cînd veni Landră, îl întrebă:
— L-ai găsit pe doctor?
— Nu era acasă.
— Săniile pleacă. Pocal se văieta, gema și-l întreba prosteste pe Landră:
— A? Ce spui, Landră? Ce crezi, prietene? Scap ori mă curăț?
— Aș vrea să scapi, Pocal. O să-mi fie greu fără tine.

Întră într-o curte îngustă. În fund, printre mormane de zăpadă, își ridică acoperisul o casă cu cocos de tablă sau creastă. Bătea ușor vîntul. Neobosit, cocosul de tablă se invitrea. Bătu la usă zgomotos. Vecinii erau departe. Se deschise usa și în usă apără o fată abia trecută de douăzeci de ani care se îmbrăcase în grabă peste cămăsa de noaple cu un pardesiu. În lumina zorilor care veniseră, Landră îi văzu părul negru tuns scurt, bărbălește, lăcînd.
— Te îmbraci și mergi cu mine, Petra.
— Acum?
— Da, chiar acum.
— Unde?
— La noi. Are ceva socoteli cu dumnea ta domnul inspector Grunz.
— Poltește dumnea ta în casă.
— Landră o urmă. În odaie îl găsi întins în pat, învelit pe jumătate cu alapama roză, clipind din ochi, căcînd și întinzîndu-se, pe domnul Marius Bold. Fata ginguri:

— Ieși! Ieși pînă nu mă supăr. Că pe urmă...
— Domnule prefect...
— Cară-te!...
— Orbecscu, cu toate că sorbea calea după calea, îl năpădea somnul. Il venea să caie. Ducea mina la gură. Își auzea falcele trosnînd.
— Ești și? Treaba tribunalului. Să se descurce cum vor ști. Însă în situația actuală tribunalul militar va ține seama de ceea ce va fi scris în dosarele încheiate de noi și nu de declarațiile pe care le vor face ei în instanța la îndemnul avocatilor... Ai înțeles, Orbecscule?
— Am înțeles, să trăiți, domnule inspector.
— Pricepi acum pentru ce fi-am zis că ești nătrău?
— Procep, să trăiți, domnule inspector.
— Am să-i spun și Mamiței că ai recunoscut că ești nătrău, Orbecscule

— Vor ieși dacă-i vom strînge cu usa, însă la proces vor nega. Vor spune că au declarat ce-au fost siliți să declare și au iscalit ca să scape de bătaie.
— Ești și? Treaba tribunalului. Să se descurce cum vor ști. Însă în situația actuală tribunalul militar va ține seama de ceea ce va fi scris în dosarele încheiate de noi și nu de declarațiile pe care le vor face ei în instanța la îndemnul avocatilor... Ai înțeles, Orbecscule?
— Am înțeles, să trăiți, domnule inspector.
— Pricepi acum pentru ce fi-am zis că ești nătrău?
— Procep, să trăiți, domnule inspector.
— Am să-i spun și Mamiței că ai recunoscut că ești nătrău, Orbecscule

— Vor ieși dacă-i vom strînge cu usa, însă la proces vor nega. Vor spune că au declarat ce-au fost siliți să declare și au iscalit ca să scape de bătaie.
— Ești și? Treaba tribunalului. Să se descurce cum vor ști. Însă în situația actuală tribunalul militar va ține seama de ceea ce va fi scris în dosarele încheiate de noi și nu de declarațiile pe care le vor face ei în instanța la îndemnul avocatilor... Ai înțeles, Orbecscule?
— Am înțeles, să trăiți, domnule inspector.
— Pricepi acum pentru ce fi-am zis că ești nătrău?
— Procep, să trăiți, domnule inspector.
— Am să-i spun și Mamiței că ai recunoscut că ești nătrău, Orbecscule

— Vor ieși dacă-i vom strînge cu usa, însă la proces vor nega. Vor spune că au declarat ce-au fost siliți să declare și au iscalit ca să scape de bătaie.
— Ești și? Treaba tribunalului. Să se descurce cum vor ști. Însă în situația actuală tribunalul militar va ține seama de ceea ce va fi scris în dosarele încheiate de noi și nu de declarațiile pe care le vor face ei în instanța la îndemnul avocatilor... Ai înțeles, Orbecscule?
— Am înțeles, să trăiți, domnule inspector.
— Pricepi acum pentru ce fi-am zis că ești nătrău?
— Procep, să trăiți, domnule inspector.
— Am să-i spun și Mamiței că ai recunoscut că ești nătrău, Orbecscule

— Vor ieși dacă-i vom strînge cu usa, însă la proces vor nega. Vor spune că au declarat ce-au fost siliți să declare și au iscalit ca să scape de bătaie.
— Ești și? Treaba tribunalului. Să se descurce cum vor ști. Însă în situația actuală tribunalul militar va ține seama de ceea ce va fi scris în dosarele încheiate de noi și nu de declarațiile pe care le vor face ei în instanța la îndemnul avocatilor... Ai înțeles, Orbecscule?
— Am înțeles, să trăiți, domnule inspector.
— Pricepi acum pentru ce fi-am zis că ești nătrău?
— Procep, să trăiți, domnule inspector.
— Am să-i spun și Mamiței că ai recunoscut că ești nătrău, Orbecscule

Zaharia Stancu
Ilustrații de FLORICA CORDESCU

Pentru realismul socialist

VERA MUHINA

„Ostas sovietic“

PAVEL ANTOKOLSKI

Furtuna din Octombrie

Furtuna lui Octombrie aduce peste Toți cei ce dorm, trezie luminată. Ea judecă, și sună-n aer veste... Furtuna de Octombrie se arată în pinza de corăbii turburată, în fumul dinastiilor căzute... Și în amurgul greelor dughene... Ea rupe zid și garduri orășene... Și descheindu-și gulerul udat, Cu moartea luptă peste vreme... Și vieții viață i-a lăsat.

Cu ea am înodat prietenie Cind spre Kremlin soldații se mișcă. De sete grea, ardea, în gură, pară. Eram flămânzi, dar înima amară... Mandatul ei.

In românește de Victor Kernbach

In circuitul mondial

O antologie a poeziei românești, de peste 500 de titluri și peste 80 de poezi, se află sub tipar la Moscova: o antologie a prozatorilor români de la 1848 până în zilele noastre... 'Cițadela sfârșimată' a lui Horia Lovinescu... 'Citadela sfârșimată' a lui Horia Lovinescu... 'Citadela sfârșimată' a lui Horia Lovinescu...

Momentele festive impun o clipă de răgaz în curgerea vertiginosă a timpului. Rădici oclie de pe lucrările care trebuie să fie găta încă astăzi, și când te uiei spre ieri constată că umirile că au trecut aproape cincisprezece ani de când ai intrat într-un mine, pregătit cu lupte și cu jertfe... Privind literatura de astăzi în contextul marilor realizări ale socializmului, maestrul Mihail Sadoveanu a rostit la primul Congres al scriitorilor cuvinte care nu pot fi uitate...

Realitatea artei contemporane impune un adevăr istoric, care nu poate fi ignorat, și anume, că actul creatorului este un act de libertate... element care poate fi surprins este reacția eului individual, în fața „vidului izolat în inima lumii”, un eufemism de orice determinare...

Prezent există o continuitate a marilor valori progresiste. Saltul calitativ îl oferă conținutul nou al vieții, surprinderea lui în accepția istorică concretă... Este clar că numai contemporaneitatea poate oferi astăzi un inepuizabil izvor de originalitate prin intenșiv și pasionantelor conținuturilor de viață pe care le cuprinde.

Desen de ROMEO VOINESCU

Există o legătură internă, ușor sesizabilă, între teoriile lui Vidmar și cele ale unui reneget al marxismului, ca Henri Lefebvre care a publicat nu de mult un zgomotos manifest al „romantismului revoluționar”... Există o legătură internă, ușor sesizabilă, între teoriile lui Vidmar și cele ale unui reneget al marxismului...

Există o legătură internă, ușor sesizabilă, între teoriile lui Vidmar și cele ale unui reneget al marxismului... Există o legătură internă, ușor sesizabilă, între teoriile lui Vidmar și cele ale unui reneget al marxismului...

Există o legătură internă, ușor sesizabilă, între teoriile lui Vidmar și cele ale unui reneget al marxismului... Există o legătură internă, ușor sesizabilă, între teoriile lui Vidmar și cele ale unui reneget al marxismului...

NOI-ÎN-LUME...

• Cărțile românești ajung, în ediții originale și traduceri, în peste 40 de țări... • În Cecoslovacia funcționează două catedre de limbă și literatură română... • Le Journal des Poètes, organul oficial al Bienelei de poezie de la Knokke-le-Zoute (Belgia)... • Studiul de literatură comparată italo-română este titlul lucrării profesorului Mariano Balli...

• Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar • Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar • Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar... Zaharia Stancu... BERFÆT-LINGAR... MĂL și MENING

• Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar • Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar... Zaharia Stancu... BERFÆT-LINGAR... MĂL și MENING

• Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar • Zaharia Stancu • Berfæt-Lingar... Zaharia Stancu... BERFÆT-LINGAR... MĂL și MENING